

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Rácz Zsuzsanna ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt felperes neve (felperes címe.) felperesnek, a dr. Borza János ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés megtámadása iránt indított perében a Fejér Megyei Bíróság 15. G. 40.024/2006/12. számú, 2007. január 24-én meghozott ítélete ellen az alperes részéről 15. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán a 2007. szeptember 5-én megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy a felek által 2005. január 25-én megkötött - az adósnak a H. Kft-vel szembeni vételár követelése engedményezéséről szóló - szerződés érvénytelenségét megállapítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 100.000 (Egyszázezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 900.000 (Kilencszázezer) forint feljegyzett másodfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesi társaságot 1996-ban hozta létre az alperes és házastársa építőipari munkák végzésére. A társaságnak mindketten ügyvezetői voltak, ugyanakkor az alperes, mint egyéni vállalkozó is azonos tevékenységet végzett. A kialakult gyakorlat szerint az építőipari munkákat a felperesi társaság és az egyéni vállalkozó együttesen végezték, a vállalkozói díjat egymás között számolták el; gyakran úgy, hogy a felperes az őt megillető díjat engedményezte az alperesre. Az alperes 2005. január 18-ig ügyvezetője, február 15-ig tagja volt a felperesi társaságnak.

A felperes felszámolása iránt 2004. február 11-étől kezdődően 15 hitelező terjesztett elő kérelmet. Az adós a felszámolást kérők igényeit nagyrészt kifizette, azonban további hitelezők felé fennálló több mint 10.000.000, az O Nyrt. felé 40.000.000 forint körüli, és az állami adóhatóság felé több mint 40.000.000 forint tartozását már nem tudta maradéktalanul rendezni. Az adóhatóság 2005. tavaszán végrehajtási eljárást is kezdeményezett a felperessel szemben. A társaság vagyoni eszközeinek értékesítéséből próbált bevételhez jutni, így vagyonát 2005. szeptemberére felélte. Ilyen pénzügyi helyzetben a felek két engedményezési szerződést is kötöttek, melyekkel a felperes az őt illető követeléseket az alperes részére engedményezte az alperest megillető vállalkozói díj követelések ellenében. 2004. december 11-én a felperes az alperes 8.644.000 forint összegű vállalkozói díj követelése fejében az alperesre engedményezte a S Zrt-vel szemben fennálló - a Fejér Megyei Bíróság előtt folyamatban lévő 15. G. 40.150/204. számú perben érvényesített - 32.011.270 forint vállalkozói díj iránti követelését. 2005. január 25-én pedig a felperes 19.600.000 forint vállalkozói díj követelése fejében ruházta az alperesre a H. Kft-vel szemben fennálló 25.375.000 forint vételár követelését. A H Kft. a számla szerinti összeget az alperesnek átutalta. A felperes egyik hitelezőjének 2005. április 11-én benyújtott kérelme alapján a Fejér Megyei Bíróság 3. Fpk. 07-05-000178/7. számú végzésével elrendelte a felperes felszámolását. A határozat 2005. szeptember 6-án emelkedett jogerőre, az erről szóló hirdetmény a Céglőklőny 2005. október 6-i számában jelent meg.

A felperes felszámolója keresetében a 2004. december 11-i szerződés érvénytelenségének megállapítását a többször módosított Csődtörvény 40. § (1) bekezdésének a) és b) pontjára, a 2005. január 25-i szerződés érvénytelenségének megállapítását pedig az a) és c) pontokra hivatkozással kérte.

Álláspontja szerint a két szerződés az adós vagyonának csökkentését eredményezi, a hitelezők kijátszására irányul, célja az alperes, mint hitelező előnyben részesítése; továbbá a 2004. december 11-i megállapodás mögött az alperes ingyenes vagyonhoz juttatása állt, ugyanis vitatott, hogy mint alvállalkozó munkát végzett a felperes részére. A felperes jogi álláspontja szerint a felperesi társaság és az alperes közötti személyi, gazdasági összefonódás fennállására tekintettel, az ügyletek értékelése során a rosszhiszeműséget és az ingyenességet vélelmezni kell. A felperes a 2005. január 25-i szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását, vagyis az alperes kötelezését kérte a H Kft. által fizetett 19.375.000 forint és annak 2005. február 10-étől számított késedelmi kamatainak a visszafizetésére.

Alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperes, mint fővállalkozó és közte, mint egyéni vállalkozó között évek óta kialakult gyakorlat volt, hogy a munkákra a felperes pályázott és azokat az alperes, mint egyéni vállalkozó végezte el. Ennek eredménye volt a követelések engedményezés útján történő elszámolása, amely gyakorlatot az adóhatóság sem vitatott vizsgálatai során. Előadta, hogy az alperes részéről tényleges munkavégzés történt, jogszerűen számlázott a felperesnek, aki készpénz hiányában ruházta át az őt illető követeléseket az alperesre. Nem vitatta, hogy a felperesnek több tízmillió tartozása

gyűlt össze 2004. és 2005. években, amelyet azonban a felszámolás megindítása miatt nem tudott rendezni. Az alperes előadta azt is, hogy 2004. nyaratól az adótartozás, illetve a S Zrt-től várt vállalkozói díj hiánya már kezelhetetlenné vált. Alperes nyilatkozata szerint a felperes egyedüli bevételi forrása 2005-év elején kizárólag a H. Kft. által fizetett vételár volt.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét megalapozottnak találta. Kötelezte az alperest a felperes részére 19.375.000 forint és annak törvényes késedelmi kamatai, és 600.000 forint ügyvédi munkadíj megfizetésére. Megállapította, hogy a peres felek között 2004. december 11-én létrejött - a S Zrt-vel szemben fennálló felperesi követelés engedményezésére vonatkozó - szerződés érvénytelen, valamint kötelezte az alperest 900.000 forint feljegyzett illetéknek az állam részére történő megfizetésére.

A határozat indokolásában utalt a többször módosított Cstv. 40. § (3) bekezdésében meghatározott személyi összefonódás fennállására, amely esetben e törvényhely értelmében a család illetőleg ingyenes és feltűnően értékaránytalan ügyleteknél a rosszhiszeműséget és ingyenességet vélelmezni kell. Rámutatott arra, hogy a szerződések megkötésekor a feleket képviselő házastársak tudtak az adós vagyoni helyzetéről, és arról, hogy a szerződéseknek milyen hatása lesz az adós vagyonára, a hitelezők kielégítési alapjának mértékére. Az elsőfokú bíróság a szerződést kötők szándékának értékelésénél figyelembe vette azt is, hogy a felperesi mérlegadatokkal alátámasztott előadás szerint a kft-nek 2004. december 31-én még közel 90.000.000 forint könyvszerinti értékű vagyona volt, ehhez képest a felszámolási eljárás megindulásakor vagyont már nem kizárólag 43,5 millió forintos követelés állományt tudott átadni a felszámolónak. Az elsőfokú bíróság a többször módosított Cstv. 40. § (1) bekezdésére utalással kifejtette, hogy az adós társaság vagyonvesztését és a hitelezők kijátszását eredményező úgynevezett család ügyletek megvalósítása szándékos magatartást feltételez, mely szándéknak mindkét fél részéről fenn kell állnia. Figyelemmel arra, hogy az alperes a 2004. december 11-én a felperes egyik ügyvezetője és tagja is volt, az elsőfokú bíróság megállapította a szándékegységet a vagyonelvonásban. Utalt arra is, hogy a felperesnek a S Zrt-vel szembeni 40.000.000 forint vállalkozói díj követelése szintén kimeríti a teljes követelésállományát, ennek a követelésnek a kft-től való elvonása tudatában a több tízmilliós tartozásnak, valamint annak, hogy 2004. február 11-étől már több hitelező kérte a felszámolásának az elrendelését, megalapozza a szerződő felek rosszhiszeműségét, valamint a hitelezők kijátszására irányuló szándékot. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a többször módosított Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja szerinti család ügyletet megvalósultnak találta és megállapította, hogy a felperes megalapozottan támadta meg ezen a jogcímen a szerződést. A megtámadás következményeként pedig a szerződés a megkötésének időpontjától kezdve érvénytelenné válik.

A felperesnek a többször módosított Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontjára alapított keresetének (ingyenesség, feltűnő érték aránytalanság) vizsgálatát az elsőfokú bíróság azért mellőzte, mert az a) pont alapján megállapította a szerződés érvénytelenségét, másfelől megjegyezte, hogy a b) ponttal kapcsolatos bizonyítás a per indokolatlan elhúzódását eredményezte volna.

Az elsőfokú bíróság a 2005. január 25-i engedményezési megállapodás csalárd jellegét ugyancsak megállapította tekintettel arra, hogy a felek a már leírt helyzetben döntöttek úgy, hogy az adóst illető vételárat kizárólag az alperesnek fizetik ki. Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy még annak bizonyítása esetén is, hogy az alperest az alvállalkozói díj megilleti, sem volt elfogadható indoka annak, hogy az alperes előnyben részesüljön a többi hitelezővel szemben, ezért a szerződő felek rosszhiszeműségét a 2005. január 25-én kelt szerződés vonatkozásában szintén megállapította. Kiemelte, hogy a megtámadás nem az engedményezéssel történő rendezés miatt eredményes, hanem azért mert a felek ezzel az eszközzel akkor is éltek, amikor a felperesnek más hitelezők felé alperesi követelést megelőző esedékességgel teljesíteni kellett volna. Ezzel a magatartással a felek egyfelől az alperest előnyben részesítették a többi hitelező hátrányára, másfelől a vagyon elvonásával a többi hitelezőt ki is játszották. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes akkor járt volna el helyesen, ha a kérdéses időszakban az egyedüli forrást jelentő H . Kft-vel szembeni követelést a korábbi esedékességű tartozásainak kifizetésére használja fel, vagy legfeljebb a követelések arányában fizet több hitelezőjének. Az alperes azonban kihasználva a felperes kft-ben fennálló tagsági jogviszonyát, valamint az ügyvezetővel fennálló házastársi kapcsolatát, egyedül részesült a vételárból.

Az ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, amelyben jogszabálysértésre és megalapozatlanságra hivatkozással elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását, és a felperes perköltségben történő marasztalását kérte.

A fellebbezés kiegészítésében hangoztatta, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat tévesen értékelte, és a bizonyítási teher tekintetében sem oktatta ki megfelelően. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a peres felek között évek óta kialakult rendszeres gazdasági együttműködés gyakorlatát, a gazdasági együttműködés kivitelezésben megvalósult munkamegosztását. Nem értékelte, hogy az alperes rendelkezett a munkák elvégzéséhez szükséges gépi és technikai háttérrel, hogy az adóhatóság ellenőrzései során hiányosságot, törvénysértést, csalárd szándékot nem állapított meg, hogy a felperes mindvégig jelentős erőfeszítéseket tett a felszámolást kérők igényeinek kielégítése érdekében, amelyben az alperes is minden esetben jelentős segítséget nyújtott. Utalt arra, hogy a felek között bevett gyakorlat volt az alperes követeléseinek engedményezés útján történő kielégítése, és egy-egy engedményezési szerződés több elvégzett munka kompenzálását is jelentette. Sérrelmezte: nem vizsgálta az elsőfokú bíróság, hogy a megtámadott szerződések az adós vagyonát ténylegesen csökkentették-e vagy sem, tekintettel arra, hogy az alperes csak a saját munkájának az ellenértékéhez kívánt hozzájutni, ami viszont nem a felperesi vagyon része volt. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a megtámadott ügyletek valós tartalmát, hanem önmagában a személyi összefonódásból állapította meg a rosszhiszeműség és ingyenesség fennállását. Úgy vélte: az elsőfokú bíróság az alperest megfosztotta annak a lehetőségétől, hogy bizonyítani tudja azt, hogy a 2004. december 11-én létrejött engedményezési szerződés a felek közötti elszámolási kompenzáció is volt,

vagyis a felek e kompenzáció keretén belül rendezték az egymás közötti elszámolásukat is. Hangsúlyozta, hogy az alperes a saját szolgáltatásáért kapta cserébe az árbevétel engedményezési szerződésből származó juttatást. Indítványozta, hogy a másodfokú bíróság vizsgálja meg a teljesítésekhez kapcsolódóan a tényleges munkát elvégző technikai eszközök tulajdonviszonyát és vegyen fel bizonyítást a fellebbezéshez csatolt számlák és egyéb okiratok vonatkozásában. Hangoztatta, hogy a felperes alperes magánvállalkozásának eszközeit használta fel saját gazdagodására, ezért az árbevétel engedményezéseknek semmiképpen nem volt fedezetelvonó jellegük. Hiányolta továbbá, hogy a 2005. január 25-én kötött engedményezési szerződés vonatkozásában az ítélet rendelkező része nem tartalmaz döntést. A Pp. 3. § (3) bekezdésére hivatkozva kifejtette: a bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. Ezzel kapcsolatban kiemelte: a 7. sorszámú hiánypótlási felhívásra csatolt okiratok figyelembevétel nélkül hozta meg az elsőfokú bíróság a döntését arra hivatkozva, hogy az általa előírtak vizsgálatának nincs jelentősége. Álláspontja szerint amennyiben a bíróság az eljárás során nem tulajdonított jelentőséget a gazdasági események tartalma vizsgálatának, úgy a bizonyítási teher körében az alperest erre kellett volna felhívnia.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására, valamint az alperes perköltségben való marasztalására irányult.

A Fővárosi Ítéltábla a tényállást azzal egészíti ki, hogy az ítélet meghozatalát követően a S Zrt. bejelentette, hogy őt az engedményezésről sem a felperes, sem az alperes nem értesítette. A vele szemben a felperes által - a Fejér Megyei Bíróságon 6.G.40.150/2004. számon - indított perben alperes a követelést a kft ügyvezetőjeként érvényesítette. A perben eljáró bíróságot a S Zrt. értesítette 2005. júniusában arról, hogy alperes 2005. január 18. óta nem képviselője a kft-nek. Ezt követően 2005. október 12-én mutatta be alperes a 2004. december 11-én kelt engedményezési szerződést. Megjegyezte, hogy álláspontja szerint az 1997. évi CXIV tv. 150. § (2) bekezdés j) pontjára tekintettel az engedményezési szerződés érvényességéhez az felperes Kft. taggyűlésének jóváhagyására lett volna szükség, amelynek bizonyítására a mai napig nem került sor.

A fellebbezés annyiban alapos, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta a 2005. január 25-én kötött szerződés érvénytelenségének az ítélet rendelkező részében történő megállapítását, érdemben azonban a fellebbezés alaptalan. Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló jogi következtetésre jutott. A Fővárosi Ítéltábla mindenben egyetértett az elsőfokú bíróság szerződések érvénytelensége körében kifejtett jogi álláspontjával.

A felperes felszámolási eljárásának kezdő időpontjára (2005. április 11.) figyelemmel a jelen ügyben a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és végelszámolásról szóló többször módosított 1991. évi XL. törvény 40. §-ának a 2004.

évi XXVII. törvény 53. §-ával megállapított rendelkezését kell alkalmazni. Ennek (1) bekezdése szerint: A tudomásszerzéstől számított 90 napon, de legfeljebb a felszámolást elrendelő végzés közzétételének időpontjától számított 180 napon belül a hitelező, avagy az adós nevében a felszámoló a bíróság [6. § (1) bekezdés] előtt keresettel megtámadhatja az adósnak

a) a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző öt éven belül és azt követően megkötött, az adós vagyonának csökkenését eredményező szerződését vagy más jognyilatkozatát, ha az adós szándéka a hitelező vagy a hitelezők kijátszására irányult, és a másik fél erről a szándékról tudott vagy tudnia kellett,

b) a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző két éven belül és azt követően megkötött szerződését vagy más jognyilatkozatát, ha annak tárgya az adós vagyonából történő ingyenes elidegenítés, illetve a vagyont terhelő ingyenes kötelezettségvállalás vagy a harmadik személy javára feltűnően aránytalan értékkülönbözettel megkötött visszerthes jogügylet,

c) a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző kilencven napon belül és azt követően kötött szerződését vagy más jognyilatkozatát, ha annak tárgya egy hitelező előnyben részesítése, különösen egy fennálló szerződésnek a hitelező javára történő módosítása vagy biztosítékkal nem rendelkező hitelező számára biztosíték nyújtása. A (2) bekezdés értelmében a felszámoló az adós nevében az (1) bekezdés szerinti határidőn belül visszakövetelheti az adós által a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző hatvan napon belül és azt követően nyújtott szolgáltatást, ha annak eredménye egy hitelező előnyben részesítése és a szolgáltatás nem minősül a rendes gazdálkodás körébe tartozó szolgáltatásnak. Hitelező előnyben részesítésének minősül különösen valamely tartozás esedékesség előtti kiegyenlítése.

A (3) bekezdés kimondja, hogy ha az adós a vele összefonódásban (Ptk. 685/B. §) levő gazdálkodó szervezettel, továbbá ha a gazdálkodó szervezet a tagjával vagy vezető tisztségviselőjével, illetve annak hozzátartozójával köt szerződést, az (1) bekezdés a) és b) pontjainak alkalmazásában a rosszhiszeműséget, illetőleg az ingyenességet vélelmezni kell. Ugyancsak vélelmezni kell a rosszhiszeműséget és az ingyenességet az egymással közvetlen vagy közvetett összefonódásban nem álló, de azonos személy vagy gazdálkodó szervezet befolyása alatt működő gazdálkodó szervezetek egymás közti szerződéskötése esetén.

Az idézett jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel nincs jelentősége annak, hogy az alperes a perbe vitt két engedményezési szerződéssel kiegyenlített munkákat ténylegesen elvégezte-e, avagy sem. Mint ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen mutatott rá, a megtámadás nem az engedményezéssel történő rendezés miatt volt eredményes, hanem azért, mert a felperes az alperesi követeléseket az azok előtt esedékessé vált tartozásait megelőzően egyenlítette ki úgy, hogy mind a felperes, mind az alperes tudatában volt annak, hogy a felperes a követelésein kívüli egyéb vagyona hiányában a többi kötelezettségeinek eleget tenni nem tud. Ezzel a felek hitelezők kijátszására irányuló szándéka nyilvánvaló volt, továbbá - mivel a

felperes a szerződéseket a tagjával, vezető tisztségviselőjével, valamint annak hozzátartozójával kötötte -, a többször módosított Cstv. 40. § (3) bekezdése értelmében az a) és b) pont vonatkozásában a rosszhiszeműséget vélelmezni kell. Az alperes a törvényi vélelmet annak bizonyításával dönthette volna meg, hogy a szerződések megkötésének idején az adós vagyoni helyzetéről, tartozásairól, kintlévőségeiről tudomása nem volt, illetve rajta kívül álló okból tudomása nem lehetett. Tekintettel arra, hogy 2004. december 11-én az alperes a felperes társaságának tagja és ügyvezetője is, 2005. január 25-én pedig tagja volt, és ezen időpontban a felperes társaság ügyvezetője az alperes házastársa volt - erre eredménnyel nem is hivatkozhatott volna. Nem bizonyította továbbá azt sem, hogy az adós vagyona a tartozásait az engedményezések időpontjában fedezte, ellenkezőleg, az elsőfokú eljárásban tett jegyzőkönyvbe foglalt előadása, és a felperes által csatolt iratok (folyószámla kivonatok), egyéb, más hitelezők felé fennálló kiegyenlítettlen - a vagyont meghaladó - tartozások meglétét igazolták. Eszerint csak az adóhatóság 40.000.000 forint feletti követelést érvényesített vele szemben. Az alperes egyébként fenti tényekre - más hitelező hiányára, illetve fedezet meglétére - az elsőfokú eljárásban nem is hivatkozott.

Az alperes sérelmezte még, hogy az elsőfokú bíróság 7. sorszámú felhívása a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltaknak nem felelt meg. A Pp. 4. §-a értelmében azonban a bíróság a bizonyítást elrendelő határozatához nincs kötve, mellőzheti a bizonyítás elrendelését, vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását, ha azt a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelennek tartja. A bíróság tehát a bizonyítást elrendelő úgynevezett pervezető végzéséhez nincs kötve, az ítéletében pedig, annak 4. oldal 4. bekezdésében indokát adta, hogy az ingyenesség, feltűnő értékaránytalanság (azaz az alperesi teljesítés megtörténtének) vizsgálatát miért mellőzte. Mivel az elsőfokú bíróság a támadott szerződések érvénytelenségét a Cstv. 40. § (1) bekezdésének a) pontja alapján állapította meg, a további bizonyítás okafogyottá is vált, tehát annak mellőzésével az elsőfokú bíróság a Pp. 4. §-ára figyelemmel eljárási jogszabálysértést nem követett el.

Csupán megjegyzi a Fővárosi Ítéltábla, hogy a S Zrt. az eljárásban beavatkozóként nem vett részt, ezért a másodfokú eljárásban előterjesztett beadványában foglaltakat a másodfokú bíróság a határozatának meghozatalánál nem vette figyelembe.

A kifejtettek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 259. § és a 253. § (2) bekezdése alapján - annak helyes indokaira tekintettel - azzal a kiegészítéssel hagyta helyben, hogy megállapította a felek által 2005. január 25-én megkötött szerződés érvénytelenségét.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a saját másodfokú eljárással összefüggő költségein túl a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles viselni a felperest megillető - a Fővárosi Ítéltábla által a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján hivatalból, mérlegeléssel megállapított - az általános forgalmi adót is magában foglaló - ügyvédi munkadíjból, valamint a másodfokú eljárási illetékből álló eljárási költséget is.

Budapest, 2007. szeptember 5.

. Hunyady Mariann sk.
a tanács elnöke

Dr. Katinszky Márta Cecília sk.
előadó bíró

Dr. Czifra Veronika sk.
bíró

A kiadmány hiteléül:

bíróági ügyintéző